

แนวทางการนิเทศการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2547

นางสาวจรีสนภา สุคานิช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-146-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

TRENDS OF EDUCATIONAL SUPERVISION AT THE SECONDARY EDUCATION
LEVEL IN THE NEXT DECADE, B.E. 2547

Miss Charasnapa Sudanich

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

- 1996

ISBN 974-633-146-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวโน้มการนิเทศการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2547
โดย นางสาวจรัสณา สุตานิช
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

Santi B...
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสูรธรรม)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อ.ใจทิพย์ ใจทิพย์
.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์
.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์)

เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา
.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

จรัสณา สุตานิช : แนวโน้มการนิเทศการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2547 (TRENDS OF EDUCATIONAL SUPERVISION AT THE SECONDARY EDUCATION LEVEL IN THE NEXT DECADE, B.E. 2547) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.จิตพิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 290 หน้า. ISBN 974-633-146-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มการนิเทศการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2547 โดยใช้วิธีวิจัยเทคนิคเดลฟาย กลุ่มประชากรคือ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครูผู้สอนที่ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน ใน 5 สังกัดการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

แนวโน้มด้านนโยบายของรัฐเน้นการติดตามและประเมินผล การส่งเสริมให้โรงเรียนนิเทศตนเอง ส่งเสริมให้ประสานร่วมมือกันระหว่างการนิเทศภายนอกและภายในโรงเรียน ส่งเสริมการพัฒนาศึกษานิเทศก์ ส่งเสริมด้านการพัฒนาบุคลากรและด้านงบประมาณมากยิ่งขึ้น

แนวโน้มด้านรูปแบบและวิธีการนิเทศการศึกษาพบว่า รูปแบบจะเป็นการนิเทศทางอ้อมโดยใช้สื่อต่าง ๆ วิธีการผู้นิเทศจากภายนอกเป็นผู้ให้ความรู้ ประสานร่วมมือกับบุคลากรในโรงเรียน และเป็นการนิเทศเฉพาะเรื่อง เฉพาะวิชามากกว่าเรื่องทั่ว ๆ ไป

แนวโน้มอิทธิพลของสื่อและเทคโนโลยี ทำให้การนิเทศการศึกษาสะดวก รวดเร็วโดยบทเรียนสำเร็จรูปประเภทวิดีโอทัศน์และคอมพิวเตอร์จะมีบทบาทมากขึ้น ทำให้กิจกรรมการนิเทศเปลี่ยนแปลงไปและมีผลต่อหลักสูตรการสอน โดยสื่อและเทคโนโลยีจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การนิเทศการศึกษามีประสิทธิภาพ แต่ไม่สามารถจะแทนที่ผู้นิเทศได้

แนวโน้มบทบาทผู้นิเทศการศึกษา ศึกษานิเทศก์ต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเผยแพร่วิทยาการด้านนิเทศการศึกษา ต้องเป็นผู้ประสานงาน เป็นตัวแทนกรมฯ ติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานของโรงเรียน เป็นผู้สร้างขวัญ กำลังใจแก่ครู ทำงานร่วมกับครูอย่างเป็นประชาธิปไตย ส่งเสริมให้มีโรงเรียนต้นแบบและครูแม่แบบ ขณะเดียวกันต้องเข้าใจงานของโรงเรียนทั้งระบบและทำงานกับบุคลากรของโรงเรียนทุกระดับ นอกจากนี้พบว่าศึกษานิเทศก์จะมีบทบาทกับโรงเรียนขนาดเล็กมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพบว่าต้องเข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตร สร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูและส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียนที่เป็นระบบ ครูผู้สอนที่ทำหน้าที่นิเทศมีหน้าที่ติดตาม วิทยาการใหม่ ๆ เพื่อช่วยเหลือเพื่อนครูพัฒนาการเรียนการสอน

แนวโน้มปัญหาการนิเทศการศึกษาพบว่า หน่วยงานไม่นำนโยบายไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ศึกษานิเทศก์มีหลายสังกัดทำให้ขาดเอกภาพ ปัญหาการขาดแคลนเครื่องมือและปัญหาการจัดสรรงบประมาณ ปัญหาที่ผู้นิเทศก้าวไม่ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและผู้รับการนิเทศไม่ยอมรับการนิเทศ ปัญหาที่ศึกษานิเทศก์ต้องทำงานหลายอย่างไม่ใช่หน้าที่ของตน

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา จิตพิพย์ เชื้อรัตนพงษ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

C642202 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT
KEY WORD : TRENDS OF EDUCATIONAL SUPERVISION / SECONDARY EDUCATION
LEVEL / DELPHI TECHNIQUE

CHARASNAPA SUDANICH : TRENDS OF EDUCATIONAL SUPERVISION AT
THE SECONDARY EDUCATION LEVEL IN THE NEXT DECADE, B.E. 2547.
THESIS ADVISOR : ASST. PROF. DR. JAITIP CHUARATANAPHONG, 290 PP.
ISBN 974-633-146-9

The purpose of this study was to study trends of educational supervision at the secondary education level in the next decade, B.E. 2547. The Delphi Technique was used for this research. The population were supervisors, administrators and teachers responsible for supervision in schools under 5 jurisdiction. The obtained data were then analyzed by means of frequency distribution, percentage, arithmetic mean and standard deviation.

The findings were as follows:

Trends of government policy would emphasize on follow up and evaluation. Schools would be supported to implement self-directed supervision. There would be support of coordinating and collaborating both within schools and out of schools, development of supervisors, personnel and budget matter.

Trends of style and strategy of educational supervision would be changed to indirect method by integrating various medias. The external supervisor would educate and coordinate the school staff, emphasize on special subject rather than general subject.

Trends of influence of medias and technology. Medias and technology would ease and accelerate the educational supervision. The role of packaged lesson such as video and computer would become vital and affect in the changes of curriculum and supervisory activities. However, medias and technology could be means of achieving effective supervision but they could not replace the supervisors.

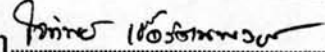
Trends of supervisors' role. Supervisors must be leader in academy, study, discover, conduct research and disseminate knowledge of educational supervision. Besides, supervisors should act as coordinator, be representative of Department, follow up and evaluate the achievement of school performances, encourage and support teachers morally. Besides, supervisors should collaboratively work with teachers in a democratic practice, support the establishment of model schools and teachers. Likewise, supervisors should apprehend the function of school system and work simultaneously with other people in all level. Supervisors would be more empowered in small schools rather than in big schools. Regarding the school administrator, the study found that the school administrators should be able to understand curriculum and to implement the curriculum. Besides, he should be able to encourage and support teachers morally as well as promote the supervision within school systematically. Teachers responsible for supervision should be under an obligation to pursue new technologies in order to assist other teachers in developing teaching and studying skills.

Trends of problems of educational supervision. The study found that the concerned organizations had not implemented the policy strictly. The Supervisory Unit were under several jurisdiction and consequently resulted in the loss of unity. There were problems of shortage of equipment, budget allocation, inefficiency of supervisory teachers to follow social change, unacceptance of supervision of recipients and the inefficiency of supervision due to several duties under supervisory teachers' responsibilities.

ภาควิชา..... บริหารการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิติ.....

สาขาวิชา..... นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ ซึ่งได้ให้ความเอาใจใส่ ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ ประธานกรรมการ และอาจารย์ ดร. เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา กรรมการ ในการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษาทุกท่านที่ให้ความกรุณาแสดงความคิดอันทรงคุณค่าในการวิจัยด้วยความเต็มใจตลอดมา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครูผู้สอนที่เป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัยทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ความอนุเคราะห์ในด้านต่าง ๆ จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพูกhari นายจรัส และนางภา สุदानิช ด้วยความสำนึกในพระคุณอย่างสูงสุดที่ได้เอาใจใส่ในการเลี้ยงดู ให้กำลังใจและสนับสนุนทางด้านการศึกษา แก่ผู้วิจัยด้วยความรักอย่างยิ่งตลอดมา อนึ่งงานวิจัยในครั้งนี้จะไม่สามารถสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีถ้าปราศจากความช่วยเหลือ และกำลังใจจากนายสืบศักดิ์ เอี่ยมวิจารณ์ และเด็กชายราชศักดิ์ เอี่ยมวิจารณ์ คู่ชีวิตและบุตร ขอขอบคุณภัณฑิวิทยาลัยที่ได้อุดหนุนทุนบางส่วนในการทําวิจัยครั้งนี้

จรัสณา สุदानิช

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	5
คำนิยามศัพท์ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย.....	6
2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความหมายของการนิเทศการศึกษา.....	7
ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา.....	10
ความจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศการศึกษา.....	13
วิวัฒนาการการนิเทศการศึกษา.....	15
บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา.....	19
บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในการนิเทศการศึกษา.....	20
การนิเทศศึกษาในอนาคต.....	31
สื่อและเทคนิคที่ใช้ประกอบการนิเทศการศึกษา.....	37
เทคนิคการถ่ายทอด.....	42

วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
ขั้นพัฒนาเครื่องมือโดยใช้วิธีการวิจัยแบบเทคนิคคลพาย.....	49
ผู้เชี่ยวชาญ.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
การสร้างเครื่องมือวิจัย.....	50
ขั้นตอนการวิจัย.....	53
กลุ่มตัวอย่าง.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอข้อมูล.....	60
ตอนที่ 1 สถานภาพของประชากรผู้ให้ข้อมูล.....	61
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มการนิเทศการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2547.....	65
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	153
สรุปผลการวิจัย.....	154
อภิปรายผล.....	163
ข้อเสนอแนะ.....	174
รายการอ้างอิง.....	176
ภาคผนวก.....	179
ประวัติผู้เขียน.....	291

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร ครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นี้เทศ การสอนในโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ โดยจำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด..... 55
2	จำนวนและคำร้อยละผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร ครูผู้สอน ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นี้เทศการสอนในโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ โดยจำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด..... 58
3	จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในทุกสังกัดจำแนกตามตำแหน่ง..... 61
4	ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับแนวโน้มด้านนโยบายของรัฐมนตรีว่าการนิเทศการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2547 ของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ครูผู้สอนในแต่ละสังกัด และหน่วยงานทุกสังกัด..... 65
5	ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับแนวโน้มด้านรูปแบบและวิธีการของการนิเทศการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2547 ของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ครูผู้สอนในแต่ละสังกัด และหน่วยงานทุกสังกัด..... 77
6	ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับแนวโน้มด้านอิทธิพลของสื่อและเทคโนโลยีต่อการนิเทศการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2547 ของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ครูผู้สอนในแต่ละสังกัด และหน่วยงานทุกสังกัด..... 88
7	ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับแนวโน้มด้านบทบาทของผู้นิเทศการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2547 ของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ในแต่ละสังกัด และหน่วยงานทุกสังกัด 99
8	ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับแนวโน้มด้านปัญหาในการนิเทศการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2547 ของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ในแต่ละสังกัด และหน่วยงานทุกสังกัด..... 135